

PANORAMA

3 FEBRUARI 1944 - No. 3

LOSSE NUMMERS 16 CENT

DE GORTERSHOEK
TE KOOG-ZAANDIJK

Teekening B. van Hove

De strijd om de landengte van Perekop. — Een soldaat uit de voorste linie is zoojuist afgelost. Hij heeft zich tegen de felle kou in een deken gewikkeld en probeert in een loopgraaf wat te slapen. Zijn pakje sigaretten ligt naast hem op den grond.
SS. Kriegsberichter Cantzler O/H

De zware strijd ten zuiden van Kief. Eenige soldaten hebben zich in het bosch verscholen en belemmeren den opmarsch van den vijand.
Kriegsberichter Jarolim O/H

Duitsche bergjagers veroverden een schiereiland aan de Adriatische kust, dat door Servische vrijescharen bezet was. Een stormboot staat op het punt van het bevoorradingschip af te stooten om een landing te ondernemen. SS. Kriegsberichter Kemps O/H

DE OORLOG IN BEELD

Stormbooten zorgen voor bevoorrading. Een volgeladen boot glijdt door het kanaal naar een vooruitgeschoven post.
SS. Kriegsberichter Kemps O/H

Pantsergrenadiers in den sector van Tsjerkassy vuren op een groep bolsjewisten, die zich in een bosch verscholen hebben.
Kriegsberichter Duyse O/H

Granaatwerpers in actie tegen een vijandelijken stoottroep, die een nachtelijken aanval onderneemt in een der sectoren van het oostelijk front. SS. Kriegsberichter H. Arens O/H

DE TON

door Jan van Woensdrecht

Ze zeien het al van Keeske Blootevoet, toen hij nog een aankomende jongeman was; hij was een gierig manneke. Hij gaf geen cent onnut uit; hij dronk geen pint, hij rookte geen sigaar. Niet omdat hij daar niet van hield; hij nam ze aan, wanneer hij ze voor niets kon krijgen, maar hij had in zijn hart er nog spijt van, dat hij er geen geld voor maken kon. Hij raapte een spijker op van de straat, een stuk hout, een ijerdraad; hij gebruikte die of wist er wat geld uit te slaan. Zie, dat Keeske Blootevoet zat op de centen, zooals de duivel op Geerte, zooals ze dat bij ons zeggen.

„Ge zij maar zuinig, jongen,” zei zijn moeder, „het kan u later van pas zijn.” En dat was ook het gedacht van Keeske: later! Later zou hij hier drinken en sigaren rooken, tonnen en kisten leeg, later zou hij een goed pak dragen en schoenen en schoone sokken. Nu droeg hij geen sokken en dat was het, waarom ze hem „Blootevoet” noemden.

Keeske was ijverig; hij vloecht manden en benneken, hij sloeg konijnnekoten, handelde in konijnen, verkocht vellen, rooide boomen en verkocht hout. En toen zijn moeder stierf erfde hij het huisje en was man op zijn eigen. Hij was goed vakman, oppassend, er waren vrouwen genoeg die zijn hand zouden grijpen, wanneer hij zijn vinger naar hen uitstak. Maar Keeske rekende: bij geld voegt geld. Hij zag niet naar mooi of leelijk, hij rekende terdege, en toen sprak hij Sjo Kardoes aan. Sjo was tien jaar ouder dan hijzelf, een stijf vrouweke in grove, zwarte kleeven. Ze had een platten neus in een dik, rond gezicht en steil pinhaar. Geen man had naar haar omgezien, al had ze een eigen huis met een lap grond en nog wel een paar centen. Ze was nog zoo blij wanneer Keeske haar vroeg. „Ja, Kees,” zei ze, maar daar moest hij toch met vaders over spreken. Nog denzelfden avond ging Keeske naar Sjoke's huis. De oude Kardoes zat in zijn zorgstoel bij de schouw, hij was een eind in de tachtig, hij zat daar zoo een beetje uit te gaan. Hij verstond misschien toch wat ze zegden, want hij zei: „Nu kan de engel mij komen halen.” En nog een dag voor zijn dood waren Keeske en Sjo man en vrouw. Ze hielden geen bruiloft, „vanwege den zieken vader,” zei Keeske, en Sjo vond dat maar schoon van hem.

Ze bezemde den huis, kookte het eten en verzorgde zijn schamele kleeven. Er kwam ook een man van een levensverzekeringmaatschappij. „Neen,” zei Keeske, „ik gooi geen geld weg in onzekerheid.” „Stel,” zei die man handig, „dat uw vrouw komt te sterven — denk aan de begrafenis-kosten van Kardoes, waren die niet hoog? Wie moest die betalen? (Hij, en niet de verzekering, want Kardoes was onverstandig genoeg niet verzekerd — stel, dat uw vrouw komt te sterven. . . .”

Keeske was een handig, vrekking manneke, maar tegen de wijsheid van dien verzekerings-agent kon hij toch niet op; hij liet zijn vrouw inschrijven, en voor hij het goed wist ook zichzelf. O, niet hoog, hoogstens voor honderd gulden: méér mocht de dood niet kosten. Hij verkocht huis en grond van z'n vrouw en bracht het geld in den ijzeren pot in den kelder. „Zie, Sjo,” zei hij, en toonde haar zijn geld en het hare: „tienduizend gulden.” „Ha,” zei Sjo, „ik wist wel dat gij gespaard hadt.” En ze vond dat ze er goed voorstonden.

„Ja,” zei hij trotsch, „ze maken ons niets. Laten ze doen, de anderen, laten ze uitgaan, laten ze ringen koopen en horloges dragen; ze koopen zich arm, dat zal ons niet gebeuren; dit wordt een ton, Sjo Kardoes!”

Sjo, ze was nog blij dat haar man zoo verstandig was: ze zou voor armoede gespaard blijven. Ze sloofde in het huisje. Er kwam een goedkoopman langs de deur. Ja, Sjo kon heel goed een nieuwen voorschoot gebruiken. Ze kwam met het goed in de mandenmakerij. „Ge hebt toch al een schort? Is die niet goed genoeg? Later!” Er brak een bord, een schotel. Ze hadden er nog genoeg over, hoe krijgen ze geld bijeen, hoe houden ze het bijeen, wanneer ze maar gaan uitgeven? Later! En Sjo veegde met een heibezem den huis aan: waarom zouden ze dure bezems koopen? „Later!” zei Keeske, „wanneer we de ton hebben, dán!” En de tijd kwam van Sinterklaas en Kerstmis. „Geen verspilling,” zei Keeske, „geen geld wegsnijten, later!” Eens had Sjo gemeend hem te verrassen toen Keeske veertig jaar werd. Naast zijn brood lag een houten pijp en een pakje tabak. Ze zag in blije verwachting naar zijn gezicht. Maar Keeske schoot den kelder in en telde het geld in den pot. Twintigduizend lagen onaangeroerd. Hoe kwam ze aan dat geld? Ze had 'n paar pond

krieken, van den grooten boom achter het huis, in stilte verkocht; nu kon hij eens fijn een pijp rooken. „Neen,” zei Keeske, „dat doe ik niet.” De schrik stond in zijn oogen, hoe durfde ze zoiets, hoe kón ze zoiets doen: „Alles weelde, en dat, terwijl ik werk en zorg, nog eens en nog eens: later!” En de pijp en tabak werden teruggebracht. En Keeske werd nog „zuiniger”, er kwamen geen aardbeien, geen krieken of appels op tafel, er werd geen konijn geslacht dan voor anderen. Hij at een snee brood minder en zij durfde ook niet méér brood voor haar te snijden. Bij het beetje melk werd méér water gevoegd. Met knagend verlangen zag hij naar de worsten en hammen in de schouw van anderen, maar hij verbeet zich, hij duwde dat verlangen terug: later! En hij liet het papier, het goud, het zilver door zijn handen gaan, hij telde, hij telde over en over. Ha, het groeide, het groeide! De schabben in de keukenkast telden nog slechts een paar pannen, schotels en kommen, er stond er geen zonder scheur of barst. Zijn broek was een en al lap; op schoenen, twintig jaar oud, gingen ze alleen nog naar de kerk. Sjo vergrijpde en ze was niet veel meer dan een geraamte door de zorgen van allen dag, maar ze durfde niet klagen. „Om het geld weg te rooien zijt ge niet hier gekomen,” had hij eens gezegd. En het geld vermeerdeerde, de ijzeren pot werd zwaarder en zwaarder. Keeske werd zoo dun als een twijg; van Sjoke's bolle gezicht van ettelijke jaren

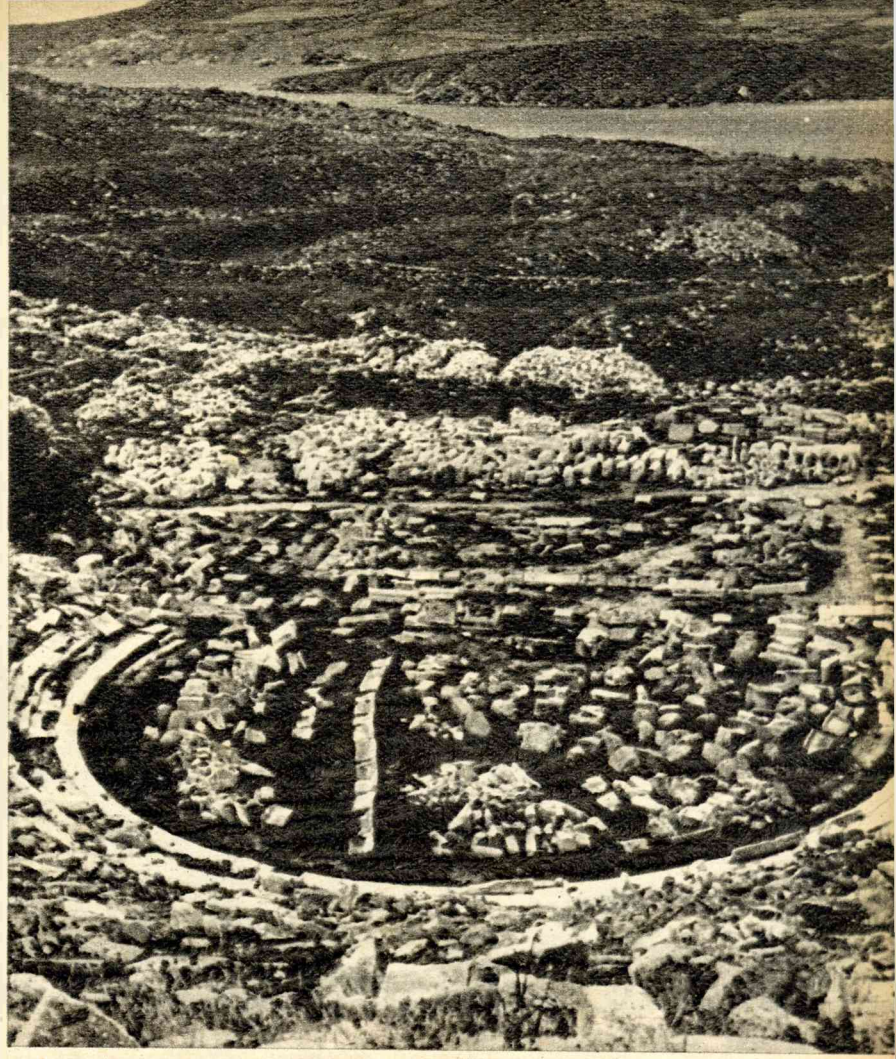
terug staken alleen de jukbeenderen nog wit. Slap wankelde ze nog door den huis en versuft en verstomd luisterde ze naar Keeske, wanneer die 's avonds uit den kelder naar boven kwam en met koortsige oogen en heesch opgewonden getallen noemde. Neen, Sjo was niet geestdriftig, ze sifte weg, haar doffe blik staarde naar den grond. „Ha!” riep Keeske, „de ton! Ik haal de ton, honderdduizend gulden! Nog een jaar of tien! Wie maakt ons wat, Sjo Kardoes?” Maar Sjo luisterde niet, ze boog zich over den grond en nam het vuil met haar handen op, want de heibezem was nu gansch versleten. Ze dronken samen uit één kom: water. Ze aten samen van één bord: wat natte aardappelen. Ze vroeg al lang niet meer om noodige dingen. „We halen de ton, Sjo Kardoes!” Ach, hoe goed was het, dat hij toentertijd die levensverzekering had afgesloten; toen Sjoke in haar graf lag, hoefde hij niet de kosten te betalen! Hij graaide in den ijzeren pot en rekende. Hij leefde bijkans als een varken in zijn kot. Waarom zou hij stoken, waarom zou hij den huis vegen, schuren, schrobben? Verspilling, verkwesting. De ton! Hij telde zestig-, tachtigduizend. Hij liet zijn huis en grond taxeren. Vierennegentig, vijfennegentigduizend. Hij was mager als Sjo Kardoes, toen die stierf. Hij kreeg last aan de maag, de ingewanden. Het water liep hem uit den mond wanneer hij ergens gebakken spek rook. Maar taai was Keeske nog: „Nog één kwaai jaar, dan kook ik allen dag ham en eet ik niets dan rozijnenbrood en staat een vat bier in den kelder, en kisten sigaren op tafel en ik laat een schoon huis zetten, een heerenhuis met een Fransche kap.” Hij sleepte zich voort, verkocht zijn konijnen, zijn hout. Negenennegentigduizend! Hij probeerde een paar dagen te leven van water alleen. Negenennegentigzevenhonderd, achthonderd. Hij wankelde uitgeput naar den kelder. Hij sloot zijn mandenmakerij, hij verkocht de laatste manden, het laatste hout: negenennegentig-negenhonderd. Met kol-oogen, die bijkans alleen nog maar wit waren, staarde hij op de handsvollen geld. . . . de ton. . . .! Nog honderd gulden, nog maar honderd gulden. Hij kon zich niet meer op het keldertrapje heffen, zacht en slap zakte hij op den grond. „De ton!” wauwde hij. Hij schoof op zijn knieën naar den pot; nog honderd gulden. Ha! Worsten, bier, krentenbrood. . . . de ton. . . .! Zijn oogen puilden uit. „Help, help! Nog maar honderd gulden, dan ben ik er, help! Ik kan niet weg, mijn beenen, mijn darmen.” Hij riep, maar zijn stem was klankloos, hij lag ineengedoken met een hand in den ijzeren pot.

Ach, dat Keeske Blootevoet, mag hij, zoo nabij, zijn wensch niet in vervulling zien gaan? Mag hij zijn ton niet vol krijgen? Dan kende gij Keeske Blootevoet nog niet. Krampend richtte hij zich op naar zijn schimmigen rijkdom, honderd gulden, dat is. . . . dat is. . . . nog één glimp, één schittering flikkert in zijn oogen. . . . tóch. . . .! Zoo groot is zijn levensverzekering. . . . tóch: de ton. . . .!

Ach, ze zullen dat armzalig Keeske Blootevoet wel naar den hemel gedaan hebben; hij zal in zijn zieligen rijkdom wel voldoende zijn gestraft. Zóó hoop ik toch!

Hij telde over en over. Teek. B. ten Hove

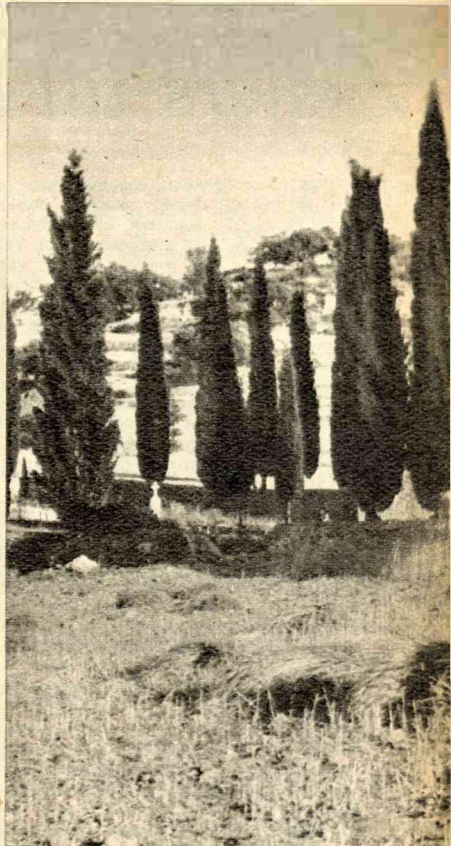
Het groote theater van Delos, waar eens de Grieksche treurspelen werden opgevoerd.

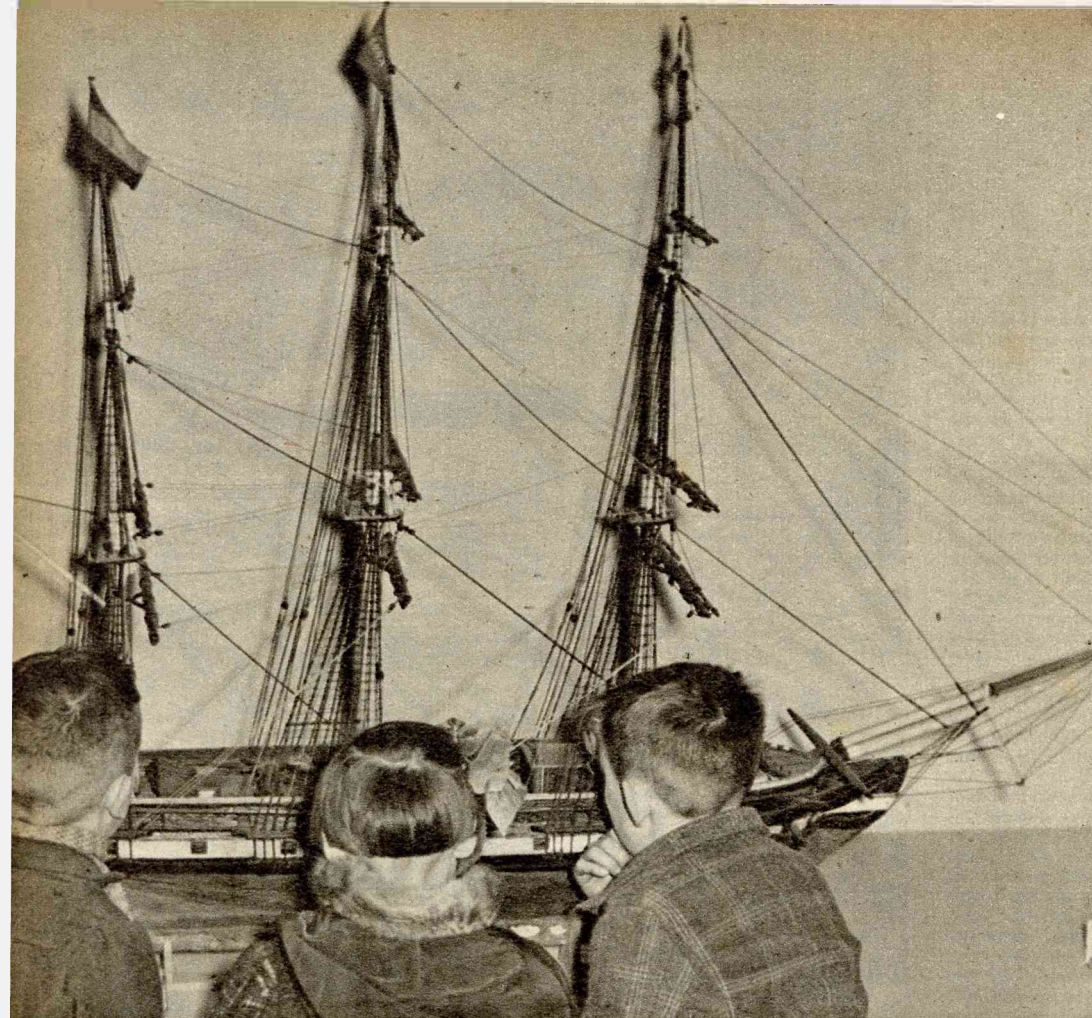
Beroemde eilanden in de Aegeïsche Zee

Nu de Duitsche troepen bezit hebben genomen van de in de Aegeïsche Zee verspreid liggende Grieksche eilanden, is het misschien wel interessant een indruk te hebben van het aspect dezer eilanden. Hiernaast afgedrukt vindt men een drietal foto's van het eiland Delos, thans Mikra-Delos genoemd, dat is Klein-Delos, in tegenstelling met het grootere, westelijk gelegen Megale-Delos, wat Groot-Delos beteekent. Deze eilanden bestaan meestal uit graniet, schaars begroeid met struikgewas, olijfbomen en cypressen. Reeds Homerus vermeldt het in zijn Hymne aan Apollo, en Delos was dan ook het heilige eiland der Grieken, waar niemand mocht geboren worden of mocht sterven. De ruïnes der zuilenhallen van de tempelgebouwen en van het theater herinneren aan vergane glorie. Ongeveer midden op het eiland, dat een drietal vierkante kilometer groot is, verheft zich op een hoogte van honderdzes meter de bergrug Kynthos, met de aan Apollo gewijde grot. Volgens de Grieksche godenleer zou deze hier tegelijk met zijn zuster Artemis het levenslicht hebben aanschouwd.

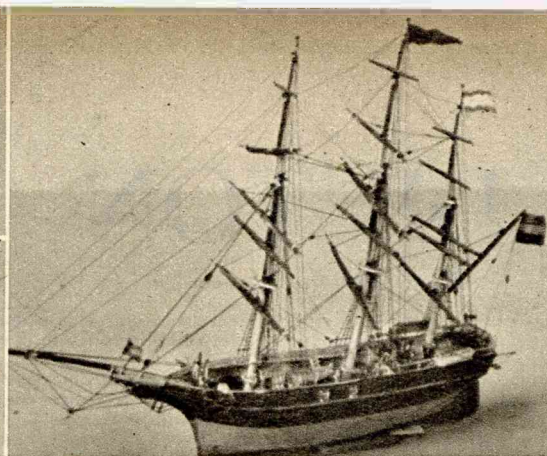
Typisch landschapsbeeld met olijfbomen en cypressen.

Wat er overbleef van den eens zoo beroemden tempel van Apollo. Orbis Hollandi

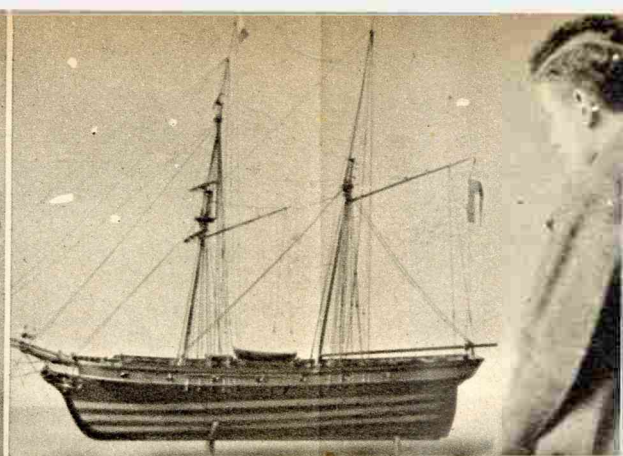

Belangstelling van drie kleinen voor een model van den prachtige driemaster, het fregatschip „Johanna Cornelia”, in 1828 gebouwd en in 1859 naar het buitenland verkocht.

De „Medea”. In 1858 liep deze sierlijke clipper van stapel. De inhoud was 398 last of 753 ton. Het schip bood ruimte aan dertig passagiers.

De schoenerbrik „Diana” uit 1847 strandde in 1859 op de kust van Brazilië. De reis Rotterdam-Valparaiso werd in 84 dagen gemaakt, of in de helft van den gewonen tijd

Zeilers uit de laatste periode

Weet u, geachte lezers, het onderscheid tusschen een fregat en een bark, een driemastschoener en 'n schoenerbrik? Velen zullen er wellicht kennis van dragen, dat het verschil tusschen deze zeilers gelegen is in de diverse tuigages. Wij willen het hier, voor onze lezers, wat nauwkeuriger aangeven.

Een fregat is een schip met drie masten, die vierkant getuigd zijn. Bij een bark, die evenveel masten kan hebben, is de achterste mast langscheeps getuigd. Deze tuigage is gemakkelijker te bedienen. Een driemastschoener heeft alle drie masten langscheeps getuigd, terwijl bij een schoenerbrik, die twee masten telt, de voorste vierkant en de achterste langscheeps getuigd is.

Er zijn natuurlijk meer soorten zeilschepen. Wij zullen alleen die behandelen, waarvan in dit artikelje sprake kan zijn. Na de bovengenoemde schepen kwamen de klippers. Deze schepen, die ongeveer getuigd zijn als fregatten,

DE SNELLE KLIPPER

Maar toen kwam het stoomschip....

onderscheiden zich van de voorgaande door een anderen scheepsvorm. Met deze verbetering werd de perfectie van het zeilschip bereikt.

De wijziging en verbetering bestonden hierin: De grootste dwarscheepsche doorsnede (grootspan) lag verder naar achteren dan gebruikelijk was en wel ongeveer in het midden van de lengte van het schip. De verhouding van breedte tot lengte, vroeger hoogstens 1 op 4, werd nu 1 op 5, 6 of meer. Door deze verandering werd de scheepsrump lancetvormig, hetgeen den weerstand van het water sterk deed afnemen. De voorsteven kwam in een meer stompen hoek op de kiellijn te staan. De bovenrand van den romp liep van den boeg, die betrekkelijk hoog was, in een geleidelijke glooiing naar het lager gebouwde achterschip; de romp was vóór het grootspan eenigszins hol en ook de boeg was concaaf en sneed als een mes door het water. Door de groote lengte van het schip kwamen de masten verder uiteen te staan, waardoor meer zeil kon worden gevoerd, wat de snelheid nog ten goede kwam.

De clipper stamt uit Amerika en was weldra beroemd om zijn groote snelheid. In het jaar 1845 liep in genoemd land de eerste groote clipper, de „Regenboog”, met succes van stapel. De heenreis naar China deed men in 92 dagen; op de thuisreis werd dit record nog met vier dagen geslagen!

In 1853 werd voor de reederij Blussé te Dordt, op de werf van C. Gips en Zn. aldaar, de eerste Nederlandse clipper, de „Kosmopoliet”, gebouwd, mede door de werkzaamheid van minister Thorbecke, die veel voor de scheepvaart heeft gedaan. Aan Dordrecht komt dus de eer toe het eerste Hollandsche klipperschip, dat destijds een groote verbetering mocht genoemd worden in de Nederlandse scheepvaart, te hebben gebouwd en uitgereed. Hoe het destijds met die scheepvaart gesteld was, moge hier in het kort volgen.

Het was op het einde der achttiende en in het begin der negentiende eeuw woelig in Europa. Het is begrijpelijk, dat de samenleving in ons land hierdoor werd beïnvloed en gedrukt. Van een levendige scheepvaart en een bedrijvigen scheepsbouw was dan ook in het geheel geen sprake.

Gelukkig vonden er gebeurtenissen plaats, waardoor de scheepvaart in ons land werd gestimuleerd. We noemen de oprichting van de Nederlandse Handel Maatschappij in 1824, voorts het verleenen van koninklijke premies op den bouw van Nederlandse schepen op Nederlandse werf, ongeveer tezelfder tijd, en de totstandkoming van het Noord-Hollandsche en het Voornsche kanaal in 1824 en 1830. Het aantal reederijen nam sterk toe. In het midden der negentiende eeuw bekleedde onze handelsvloot de vierde plaats ter wereld en telde meer dan 2400 schepen! Deze schepen waren het eigendom van ruim elfhonderd reederijen,

waarvan er vele slechts een of twee schepen uitredden en waarvan de grootste niet meer dan 16 tot 20 bodems bezater.

In het jaar 1865 nam de zeilvaart echter af. De handelsvloot geraakte in 1873 van de vierde op de achtste plaats. Het aantal reederijen was tot op de helft verminderd. Een enquête, door de Tweede Kamer ingesteld, bracht wel veel verbetering in de scheepvaartwetgeving, maar kon den achteruitgang van de zeilvaart niet verhinderen. Er was immers een gevreesd concurrent opgestaan: het stoomschip deed zijn intrede en daartegen moest zelfs de snelle clipper, het puikje van de zeilvaart, het afleggen! In 1911 verdween dan ook het laatste Nederlandse zeilschip uit de vaart. Dit was in zekeren zinnem jammer, want met dit laatste zeilschip verdween ook een stukje onvervalsche romantiek.

De moderne techniek bracht betere outillage en resultater maar zij deed veel vertrouwlijks en traditioneels verloren gaan en ook veel schoonheid! Hoe prachtig toch was zoo'n zeilschip te aanschouwen op de wijde zee, trots stevenend met vroolijk-bolle zeilen door de woelige wateren! Wij vernamen eens van een marconist op een der groote stoomvaartlijnen dat hij steeds bij het ruste gaan aan den matroos van de wacht opdracht gaf, hem ten spoedigste te waken, als er een zeilschip naderde. Hij begaf zich dan aan dek en zag met vreugde den fieren zeiler komen, waarop hij niet uitgekeken raakte.

Copieën van die prachtige, laatste zeilschepen, van fregatten en barken, schoeners en klippers, alsmede verschillende afbeeldingen, kan men bewonderen op de expositie van zeilschepen uit de negentiende eeuw in het maritiem museum „Prins Hendrik”, Willemsplein te Rotterdam. Tal van interessante modellen, vervaardigd op werf, of door ambitieuzen particulieren (meest vroegere zeelieden), zijn daar te zien.

Met geduld en met kunstzin werden zij vervaardigd, maar vooral met een groote liefde voor het schip en voor de scheepvaart. Een deel van Hollands glorie werd hier aanschouwelijk voorgesteld en het is werkelijk geen wonder, dat er een extra groote belangstelling voor deze typische tentoonstelling, die met kennis van zaken door den directeur en zijn assistente werd ingericht, bestaat.

Hiernaast drie fraaie scheepsmodellen, te zien op de tentoonstelling te Rotterdam. Geheel boven het koopvaardi fregat „Herman”, gebouwd in 1855. Daaronder een der fameuze klippers, n.l. de „Noach IV” van 1503 ton, gebouwd te Rotterdam in 1875. Ten slotte: belangstellin bij de bark „Lodewijk”, te water gelaten in 1857. In 1871 werd dit schip nabij de West-Afrikaansche kust. In 1921 werd aldaar met een zandzuiger een stuk voor van de lading opgezogen. Panorama-v. d. W.

DE STANDAARDMOLEN

Een karakteristieke verschijning in het Hollandsche landschap

Ey een hardnekkige legende om REMBRANDT

Nederland, dat is bekend, is vanouds een land van molens. Overal zijn ze te vinden, de rustieke watermolens — vaak deerlijk in verval — langs de beken in het zuiden en oosten van ons land en de stoere bovenkruisers, die ons Hollandsche polderland zoo'n uniek aspect geven. Veel hebben die molens, gebruikt voor droogmakerijen en allerlei industriele doeleinden, bijgedragen tot de welvaart van ons voorgelacht. Later kwam de machine, en een nageslacht, dat zich weinig aan oude schoonheid gelegen liet liggen. Bij

dozijnen moesten de molens er aan gelooven en het was waarlijk geen overdaad dat in 1923 een vereniging werd opgericht, die het voor de bedreigde reuzen opnam. Thans kent ieder „De Hollandsche Molen”, die al herhaaldelijk op het nippertje een slooping kon verhinderen. In vele gevallen werden de molens tevens gemoderniseerd, zoodat de exploitatie weer loonend werd. En het is de ironie der geschiedenis, dat in onze dagen van schaarschte en beperking heel wat van die buiten gebruik gestelde en lang verguisde windmolens weer in bedrijf werden genomen.

We noemden, als typisch Hollandsch molentype, al den bovenkruiser, waarbij de kap met de wieken naar den wind gedraaid kan worden — vandaar de naam. Een minder voorkomend model vertoont de zoogenaamde „paltrok”, een houtzaagmolen, die oudtijds aan de Zaan voorkwam. En dan is er nog het meest pitto-

reske type, dat we hebben: de standaardmolen. Groot zijn die standaardmolens veelal niet, maar wat stoffeeren ze voortreffelijk ons vaderlandsche landschap! U kent ze stellig, die houten molentjes, geestig van lijn en vaak keurig in de verf. Een befaamd exemplaar, afkomstig uit Huizen en dateerend uit de zeventiende eeuw, staat in het Openlucht-museum te Arnhem, waar trouwens ook van onze andere molentypen fraaie voorbeelden te zien zijn.

Molens kwamen hier te lande al in de twaalfde eeuw voor. De eerste exemplaren waren „vast”, ze konden niet worden gedraaid naar den heerschenenden wind. Dat bezwaar werd overvragen bij den standaardmolen. Hier stond het molenhuis op een standaard, met werktuigen en al kon dat huis worden gedraaid. Men begrijpt echter, dat er in dat draaibare gedeelte weinig ruimte overbleef.

Dat is nu allemaal goed en aardig, maar wat heeft Rembrandt er mee te maken? Meer dan u denkt, want heeft u nimmer het verhaal gehoord dat de grootmeester onzer schilders op een molen geboren is? En hij heeft er gewerkt ook, daar bestaan zelfs prenten van: „De jonge Rembrandt, schilderend op zijn vaders molen.” De molen zou dan gestaan hebben tusschen Leiden en Koudekerk. Is er echter iets van waar? Niets!

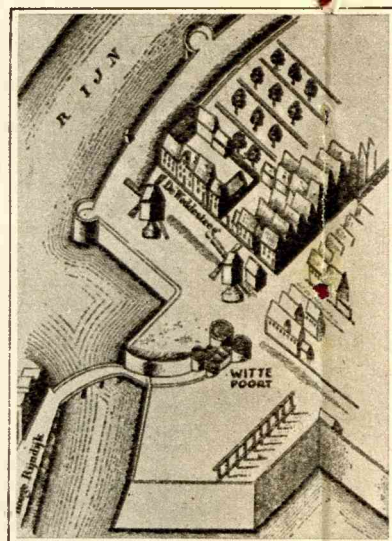
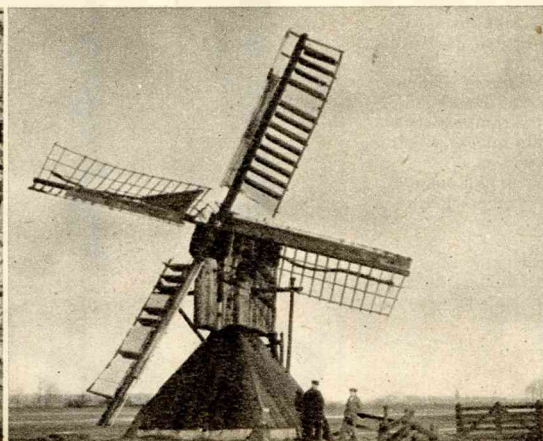
Rembrandt is niet in een molen geboren en hij heeft er nimmer gewerkt ook. Maar hoe kwamen dan al die verhalen in de wereld? Wel, dat zat zoo. In de oude stad Leiden stonden vanouds molens op de stadswallen. Molens binnen de stadswallen waren geen zeldzaamheid in onze steden, de poorters wisten maar al te goed, dat zij bij een beleg van

het omringende platteland werden afgesneden. Graanvoorraden en molens binnen de stadsmuren waren dus in onrustige tijden niet overbodig. Van die Leidsche stadsmolens staan er nog een paar ontluisderd overeind; het best bewaard is de slanke „Valk” uit 1743. Dat is een stevige steenen molen, anderhalve eeuw vroeger stonden er echter houten standaardmolentjes binnen Leiden. Op het hierbij afgebeelde fragment van een Leidsche stadskaart kunt u twee van die standaardmolentjes zien. Daarachter, evenwijdig aan den stadswal, ziet u een straatje, de Weddesteeg. De molens

een van die kleine standaardmolentjes bij d Weddesteeg. Het is zelfs bekend hoe da molentje daar kwam, want er bestaat een akt uit 1575, waarin de moeder van den molenaar Harmen Gerritsz. — dat is dus de grootmoede van Rembrandt — verklaart, dat zij kort voren den molen had gekocht van jonker Jan van der Donk van Noordwijk. Van Noordwijk was 't gebouwtje vervoerd naar Leiden, waar he op den stadswal bij de Weddesteeg een plaats kreeg. En voor zoover we het niet wisten, blijkt uit dit transport afdoende, dat het hier een molen van zeer bescheiden formaat betrof,

waarin stellig geen ruimte was voor het heibergen van een gezin. Alleen de molenaar kon er, als hij aan 't werk was, een plaatsje vinden hij woonde echter in d Weddesteeg, waar op zijn kinderen — Rembrandt had nog drie broers en twee zusters — geboren werden. We wordt beweerd dat he gezin aan het molentjeden familienaam Van Rijn ontleende, want he gebouwtje stond niet ve van het reeds vermeld Galgewater en dat i een stuk van den Oude Rijn, die door Leide stroomde. Hoewel he niet vaststaat, kan he molentje dus wel Rijn molen geheeten hebben. Echter is er ook ee andere lezing: Rembrandt's voorgelacht zou, voor het naar d Weddesteeg trok, aaden (Ouden) Rijn het ben gewoond en kwar op die manier aan de naam. Hoe dit zi Rembrandt's vader kom volgens de gewoonte va

Twee standaardmolens in het Nederlandsche landschap, links het molentje achter de Kleverlaan te Haarlem, rechts een zogenaamd „spinkop”, een wipwatermolentje met binnenvijzel, in de buurt van Leeuwarden. Panorama-Valks

De Weddesteeg te Leiden, gelegen achter de Witte Poort, zooals zij te zien is op een stadskaart uit 1600. Duidelijk zijn op den wal de molentjes te zien, waarvan er een aan den vader van Rembrandt toebehoorde. Eigen reproductie

DERELINK GENEEST ZICHZELF

Vervolgroman door Hans Pennarts

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE: Warmold Derelink, een rijke jongeling, die na zijn mislukte ingenieursexamen zijn dagen in ledigheid slijt, raakt verliefd op een eenvoudige meisje, Annie Wegenhuls, dat de bijbetrekking van vestiairejuffrouw vervult. Warmold brengt haar 's avonds in zijn auto naar huis en dringt aan op verderen omgang. Zij weigert, zegt hem ronduit, dat hij geen „man“ is, maar verwijft en ziek. De dokter, dien hij raadpleegt, laat hem nog erger dingen hooren: „Systematisch vergiftigd; te veel weelde en geen arbeid!“ Nu bezint Derelink zich: hij zal zichzelf genezen! Hij vraagt aan een ouder studievriend, thans directeur van een machinefabriek, om werk en krijgt het baantje van... kraandrijver. Om zijn vrienden te ontloopen, verlaat hij zijn luxe woning en betreft een sober kamertje in een arbeiderswijk.

Op een avond, nadat hij weken geprobeerd had aan deze verijfde kwelling te wennen, had hij zijn boek op het tafeltje gesmeten en was met de handen in de zakken in het kamertje op en neer gaan loopen. Drie stappen van de deur naar het raam, drie stappen terug. Weg, weg, weg — dit was niet te harden. Weg — maar waarheen? Een kroeg in? Dan kon hij het liever heelemaal opgeven, want een kroeg wilde zeggen alcohol en alcohol was voor hem vergif.

Drie stappen heen, drie stappen terug, van de deur naar het raam, van het raam naar de deur. Plotseling bleef hij staan, sturende naar den grond en met een korten, schamperen lach. Daar had je warempel „L'Après-midi d'un faune“ van Debussy; zeker een verijfing.

„Ja?“
De deur ging open en het bolle, goedmoedig glanzende gezicht van vrouw Wouters verscheen om den hoek. „Ik hoorde je ijsberen. Zin een bakkie troost bij ons te drinken?“

Hij aarzde het onderdeel van een seconde, dwong zich toen tot een haastigen, blijden lach. „Nou, als ik niet stoor?“

„Man, zwam niet.“
In de achterkamer, buiten den lichtkring der lamp, stond Wouters' bed. „Voor de gezelligheid.“ Wouters knikte hem al toe met teringachtig roode wangen en met een glans in de ronde, blauwe oogen.

„Had je eerder moeten doen, Derelink. Ga hier zitten, bij mijn bed. Vertel 'ns wat van de kaai.“

Warmold vertelde en Wouters luisterde. Hoeveel hadden ze geladen? In wat voor schepen was er geladen? O juist, dat was voor Twente, dat wist hij nog. Zoo zoo, dus de zaak liep nog goed. En hoe ging het met Van der Pas, dat stuk sacherijn?

Warmold glimlachte. „Kom, kom, Wouters, de man is ziek.“

Maar dat liet Wouters niet als verontschuldiging gelden. Nee, nou moesten ze as mannen spreken. Kijk 'ns, hij hield niet van opscheppen. O, zie je? Nou, hij was er ook beroerd aan toe, hij had eerst dien smak gedaan en later was er die hardnekkige bronchitis bijgekomen. Ze zaten hier ook met een nest vol kinderen in een kleine woning, moesten verhuizen op den koop toe en hadden toch nog de grootste moeite rond te komen. Ja, niet om het een of ander en ze waren dolblij dat hij, Derelink, bij hen gekomen was, daar niet van, maar ondertussen kon je dit geen weelde noemen, waar of niet? O, zie je? Waren zij sacherijnig? Hoorde hij mopperen, ruzie, snauwen?

Het was alles erg breedspakig betoogd en de trots klonk zoo natief duidelijk uit elk woord, maar er zat wat in, er zat zooveel waarheid in dat Warmold in gepeins verzonk. Een half jaar geleden nog zou hij dit ellende genoemd hebben, zwarte, diepe ellende. En nu? Een moeilijk leven, ja, in zekere opzichten ook een hard leven, maar, hemel nog aan toe, hoe waren deze menschen gewapend. Armoe, goed, maar in deze armoe was tucht, orde en blijmoedigheid, het huishouden liep op rolletjes, één woord en de kinderen kikten niet. Daar zat kracht achter, dubbel ontroerend omdat geen van hen zich van die kracht bewust was.

„Zeker, natuurlijk,“ schrok Warmold op na een nadrukkelijke vraag van Wouters, of hij het werk van 'n kraandrijver niet moeilijk vond.

„Henk, nou je poeder en dan slapen,“ waarschuwde vrouw Wouters.

Warmold stond op, wilde eerst handen geven, bedacht zich bijtijds dat dit hier geen gewoonte was en groette daarom maar met een joviaal gebaar dat slechts half gelukte.

In zijn krakend bed lag hij een uur te woelen. Papjochie, wekelijk decadijntje, schold hij zichzelf. Je kunt het leven niet uithouden, hè, door de radio's. Je hebt het moeilijk. Je bewondert je eigen volharding, omdat je hier in de Wittenburgerstraat woont, terwijl je een huis in de Apollolaan hebt. Je vindt je leven romantisch, uniek, de moeite van het beschrijven waard, maar op den achtergrond van je gedachten weet je elke minuut, elke seconde, dat je weg kunt, als je dat met alle geweld wilt. Eigenlijk heb je op de kraan geen oogenblik vergeten dat je nog een paar ton op de bank hebt en eigenlijk heb je in deze kamer steeds je rijk ingerichte huis voor oogen gehad. Deze menschen kunnen niet weg, deze menschen

worden geboren en dan wordt er tegen ze gezegd: Vooruit! Niet meer achteruit, want achter hen is er niets meer, ook niet stil blijven staan, vooruit, tot den dood toe. En ze doen het, ze stampen met hun zware, klonsende schoenen recht vooruit en ze zitten nog zoo vol humor zoo vol levenslust, dat een zieke walbaas geminacht wordt als een „stuk sacherijn“.

Den volgenden dag werd hij wakker in een grimmige stemming. Het was geen bepaalde woede tegen iets of iemand, doch een zonderling uitdagend gevoel jegens het leven en de wereld. Het gesprek van den vorigen avond met Wouters had op hem gewerkt als het eensklaps opengooien van een raam in een oververhitte kamer vervuld van zwaren bloemengeur, de kou slaat je dan tegen je gezicht en ontuchtert je.

Vroeger dan anders was hij op de kade en toen hij Jan Dekker onder een groepje arbeiders ontdekte, stapte hij op hem toe en groette de mannen met een hoofdknik en een loom gebaar. „Rimmetiek,“ verklaarde Dekker juist, „is net kiespijn in je armen of beenen... Ha, die Derelink.“

Warmold zag de blikken der mannen op zich gevestigd, koel, nieuwsgierig, een enkele vijandig.

„Als het te erg wordt, Dekker, kom je maar in je wagen naar het werk,“ hoorde er een. „Je kunt ook naar de Riviëra gaan,“ zei Warmold prompt. „Dat zou ik doen in jouw plaats.“

„Dat was een domme uitdaging. Warmold wist het op 't oogenblik dat de woorden er uit waren. „Anders ga je naar meneer Sjollema, die maakt je voor een tijdje directeur. Dan zit je in een warme kamer totdat de pijn over is.“

De toespeeling was duidelijk. De mannen grinnikten.

„Je zou het kunnen probeeren. Meneer Sjollema zet anders niemand op een plaats waar hij niet geschikt voor is,“ ketste Warmold.

Dekker, weifelend tussehen collegialiteit met zijn maats en trots op zijn vriendschap met het „heertje“, schoof met zijn duim zijn pet naar voren en krabde zich op het achterhoofd. „Directeurtje spelen is misschien niet moeilijk, maar je moet het kennen.“

„Hé, opschieten daar,“ klonk het narrige geluid van Van der Pas.

Warmold draaide zich om en wilde naar de kraan loopen. Op dat oogenblik deed een der jonge kerels alsof hij viel, schoot voorover en kwam met kracht tegen Warmold aan, die uitgleed en languit op den grond viel. Zijn hoofd sloeg tegen de keien en even bleef hij versuft liggen. „Neem me niet kwalijk, maar ik kan maar niet aan die keien wennen,“ hoorde hij een stem spottend en geaffecteerd boven zich zeggen.

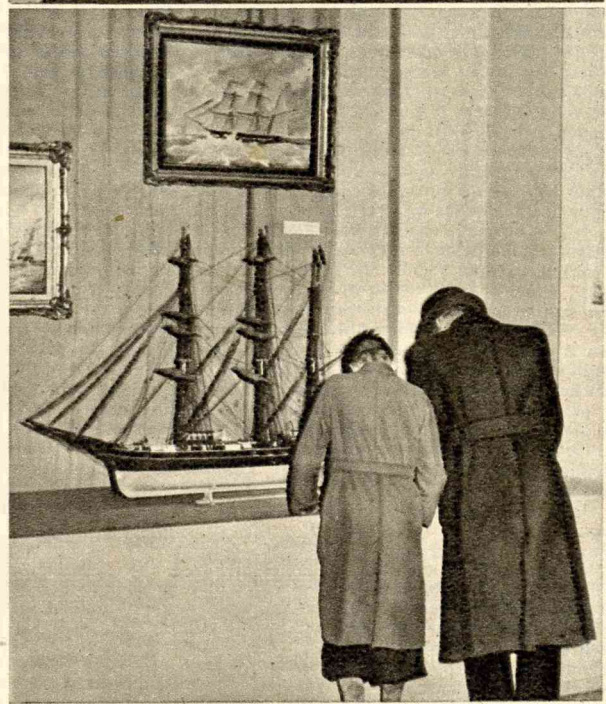
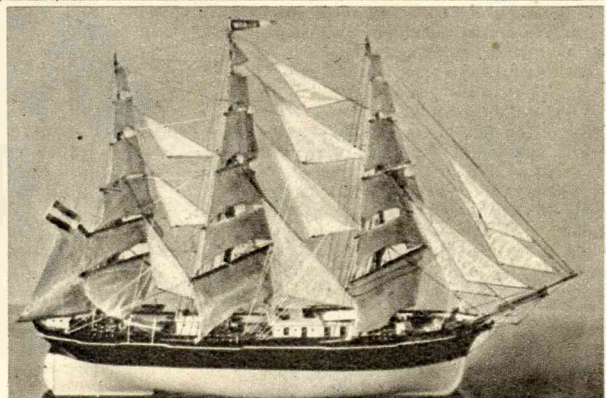
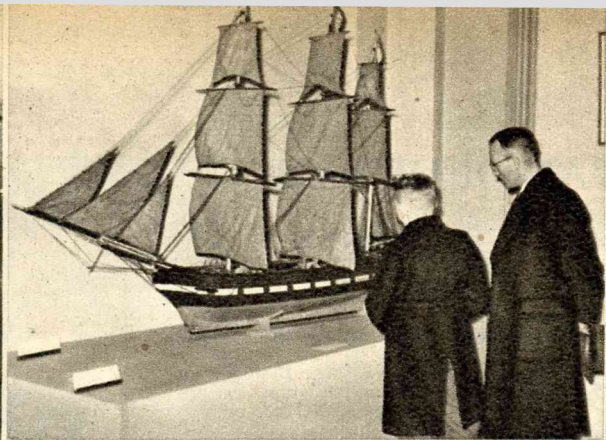
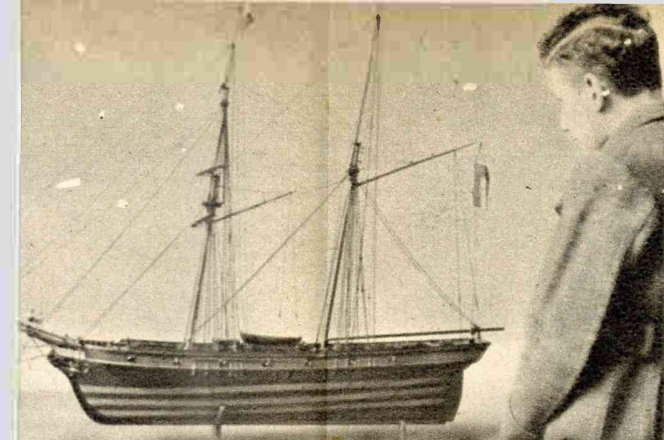
Langzaam stond hij op; even duizelde hij, zwaaide op zijn beenen, toen had hij zich weer in bedwang. Hij keek om zich heen, zag grinnikende gezichten en een groepje arbeiders dat zich verwijderde en over den schouder lachend naar hem keek. De lange kerel, die hem tegen den grond gegooid had, liep met de handen in zijn zakken, zelfvoldaan, tevreden.

Hij was te verbijsterd om kwaad te zijn, maar toen hij later op de kraan zat en zijn gewone werk deed, begon wraaklust in hem te broeien. Hij had, buiten zeilen en skilopen, nooit aan sport gedaan en elke ruwheid instinctief veracht. Wat voor die mannen, kerels met harde spieren, slechts een wat hardhandige grap was, voelde hij als een belediging, een lagen aanval, een onsportieve overrompeling, die hem het bloed naar het hoofd jeege elken keer als hij er aan dacht.

Maar er was meer. Hij had de genoegdoening op de gezichten der anderen gelezen; ze gunden hem die tuimeling. Het heertje had in de modder gelegen! Ze zouden het vertellen in het schaftuur, ze zouden het er over hebben 's avonds in den kring der familie. Dekker had hem al gewaarschuld, toen ze samen in den wagen naar huis reden en hij had gedacht den afstand tussehen zijn collega's en zichzelf voldoende te verkleinen door niet meer in den auto te komen. Hij was het heertje gebleven in hun oogen en van nu af aan zou de stille argwaan een hoonende minachting zijn, tenzij....

Hij draaide de kraan van links naar rechts en van rechts naar links, liet den takel rammelend vallen en tobde maar over dit nieuw probleem. Zich met een schouderophalen afwenden van hun laatlunkenden spot? Dat kon

VERVOLG OP BLADZIJDE 7

van De schoenerbrik „Diana“ uit 1847 strandde in 1859 op de kust van Brazilië. De reis Rotterdam-Valparaiso werd in 84 dagen gemaakt, of in de helft van den gewonen tijd.

eren waarvan er vele slechts een of twee schepen uitredde en waarvan de grootste niet meer dan 16 tot 20 bodems bezaten. In het jaar 1865 nam de zeilvaart echter af. De handelsvloot geraakte in 1873 van de vierde op de achtste plaats. Het aantal reederijen was tot op de helft verminderd. Een enquête, door de Tweede Kamer ingesteld, bracht wel veel verbetering in de scheepvaartwetgeving, maar kon den achteruitgang van de zeilvaart niet verhinderen. Er was immers een gevreesde concurrent opgestaan: het stoomschip deed zijn intrede en daartegen moest zelfs de snelle klipper, het puikje van de zeilvaart, het afleggen! In 1911 verdween dan ook het laatste Nederlandsche zeilschip uit de vaart. Dit was in zekeren zin jammer, want met dit laatste zeilschip verdween ook een stukje onvervalschte romantiek.

De moderne techniek bracht betere outillage en resultaten, maar zij deed veel vertrouwlijks en traditioneels verloren gaan en ook veel schoonheid! Hoe prachtig toch was zoo'n zeilschip te aanschouwen op de wijde zee, trots stevenend met vroolijk-bolle zeilen door de woelige wateren! Wij vernamen eens van een marconist op een der groote stoomvaartlijnen, dat hij steeds bij het ter ruste gaan aan den matroos van de wacht opdracht gaf, hem ten spoedigste te wekken, als er een zeilschip naderde. Hij begaf zich dan aan dek en zag met vreugde den fieren zeiler komen, waarop hij niet uitgekeken raakte!

Copieën van die prachtige, laatste zeilschepen, van fregatten en barken, schoeners en klippers, alsmede verschillende afbeeldingen, kan men bewonderen op de expositie van zeilschepen uit de negentiende eeuw in het maritiem museum „Prins Hendrik“, Willemsplein te Rotterdam. Tal van interessante modellen, vervaardigd op werven, of door ambitieuze particulieren (meest vroegere zeelieden), zijn daar te zien.

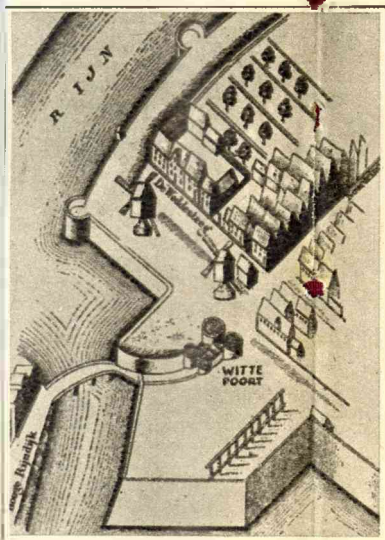
Met geduld en met kunstzin werden zij vervaardigd, maar vooral met een groote liefde voor het schip en voor de scheepvaart. Een deel van Hollands glorie werd hier aanschouwelijk voorgesteld en het is werkelijk geen wonder, dat er een extra-groote belangstelling voor deze typische tentoonstelling, die met kennis van zaken door den directeur en zijn assistenten werd ingericht, bestaat. H.

Hiernaast drie fraaie scheepsmodellen, te zien op de tentoonstelling te Rotterdam. Geheel boven het koopvaardij-fregat „Herman“, gebouwd in 1855. Daaronder een der fameuze klippers, n.l. de „Noach IV“ van 1503 ton, gebouwd te Rotterdam in 1875. Ten slotte: belangstelling bij de bark „Lodewijk“, te water gelaten in 1857. In 1870 verging dit schip nabij de West-Afrikaansche kust. In 1920 werd aldaar met een zandzuiger een stuk ivoor van de lading opgezogen.

Panorama-v. d. Wel

werden afgesneden. s binnen de stads- rustige tijden niet te stadsmolens staan werd overeind; het e „Valk“ uit 1743. molen, anderhalve echter houten standen. Op het hierbij een Leidsche stads- standaardmolentjes g aan den stadswal, Idesteeg. De molens

een van die kleine standaardmolentjes bij de Weddesteeg. Het is zelfs bekend hoe dat molentje daar kwam, want er bestaat een akte uit 1575, waarin de moeder van den molenaar Harmen Gerritsz. — dat is dus de grootmoeder van Rembrandt — verklaart, dat zij kort te voren den molen had gekocht van jonker Jan van der Does van Noordwijk. Van Noordwijk was 't gebouwtje vervoerd naar Leiden, waar het op den stadswal bij de Weddesteeg een plaats kreeg. En voor zoover we het niet wisten, blijkt uit dit transport afdoende, dat het hier een molen van zeer bescheiden formaat betrof, waarin stellig geen ruimte was voor het herbergen van een gezin. Alleen de molenaar kon er, als hij aan 't werk was, een plaatsje vinden, hij woonde echter in de Weddesteeg, waar ook zijn kinderen — Rembrandt had nog drie broers en twee zusters — geboren werden. Wel wordt beweerd dat het gezin aan het molentje den familienaam Van Rijn ontleende, want het gebouwtje stond niet ver van het reeds vermelde Galgewater en dat is een stuk van den Ouden Rijn, die door Leiden stroomde. Hoewel het niet vaststaat, kan het molentje dus wel Rijnmolen geheeten hebben. Echter is er ook een andere lezing: Rembrandt's voorgeslacht zou, voor het naar de Weddesteeg trok, aan den (Ouden) Rijn hebben gewoond en kwam op die manier aan den naam. Hoe dit zij, Rembrandt's vader komt volgens de gewoonte van

De Weddesteeg te Leiden, gelegen achter de Witte Poort, zoals zij te zien is op een stadskartaat uit 1600. Duidelijk zijn op den wal de molentjes te zien, waarvan er een aan den vader van Rembrandt toebehoorde. Eigen reproductie

Harmen Gerritsz. van Rijn, molenaar te Leiden, geschilderd door zijn vermaarden zoon, Rembrandt. Eigen reproductie

dien tijd in de akten nimmer met een familienaam voor, hij heet daar slechts Harmen Gerritsz. En zijn zoon Rembrandt Harmensz. noemde zich pas Van Rijn, toen hij het reeds tot een zeker aanzien had gebracht.

We weten allen hoe het verder met den begaafden molenaarszoon uit Leiden ging, hoe hij in 1630 — het sterfjaar van zijn vader Harmen Gerritsz. — naar Amsterdam trok en het daar tot roem en rijkdom bracht, al beleefde hij ook bittere tijden. Dat alles is genoeg bekend. En wat de legende van den molen aangaat, daar weten onze lezers nu ook alles van! L.

Een licht vestje geeft een lente-effect.

Een nieuwe veer, een nieuwe strik, een nieuwe knoop

Als het lente wordt en heel de natuur zich vernieuwt, voelt ook de vrouw het verlangen om zich in een nieuw pakje te steken. En nu dat niet gaat tracht zij de haar aangeboren zucht naar verandering toch in beperkte mate te bevredigen door het aanbrengen van allerlei kleine variaties, die een bijzondere noot aan haar kleding geven. Ook op dit gebied wordt haar keus steeds moeilijker, maar er zijn en blijven nog steeds hulpmiddelen, waarmee handige vrouwen-vingers wonderen kunnen verrichten. Er was jarenlang niet zoo royaal met veeren gewerkt als de laatste winters en deze garneering kan iedereen zich nog vrij verschaffen.

De prijzen zijn inderdaad overdreven hoog, maar van den anderen kant koopen we op het ogenblik zoo verbaazend weinig nieuwe kleden bij vroeger verzeleken, dat deze post het kasboek wel niet al te zwaar belast zal.

Veeeren worden in allerlei soorten en kleuren verkocht.

Een aardige knoop is een waardevolle garneering.

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

Kniewarmers.

Herhaaldelijk wordt ons gevraagd hoe men kniewarmers moet breien. Wij meenen dan ook aan veler verzoek te voldoen door in deze rubriek een beschrijving hiervan te geven. Men gebruikt hiervoor ongeveer 125 gram breimateriaal, bijvoorbeeld een restant van een versleten camisolé of iets dergelijks, en 4 stalen breinaalden nr. 6. We zetten 90 steken op en breien hierboven eerst 60 toeren steeds afwisselend 2 r., 2 av. Dan begint het kniestuk. Hier-

voor nemen we 20 st. op een hulpaal en breien boven deze 20 steken steeds afwisselend 1 r., 1 av. Aan het begin en einde van de 2e en iedere volgende even naald nemen we er telkens 1 steek van de 60 achtergebleven steken bij op. Na 60 naalden breien we dus weer boven alle 80 steken verder en wel nogmaals 60 naalden steeds afwisselend 2 r., 2 av. Hierna kanten we losjes af. Desgewenscht kunnen we aan boven- en onderkant een toer vasten haken te afwerking, waarbij het werk dan echter onder het haken goed uitgerekt dient te worden, omdat de kniewarmers anders hun elasticiteit zouden verliezen.

WE WERKEN MET SELDERIJKNOL

SELDERIJSOEP (4 personen)

1 1/2 liter bouillon van beentjes getrokken of water, waarin 3 bouillonblokjes zijn opgelost, een stukje boter, een stukje ui, een snuifje peper, 1 selderijknol van middelmatige grootte, 40 gram bloem of aardappelmeel, 2 dl melk, zout.

Smelt de boter, fruit hierin den gesnipperden ui en de peper.

Voeg ook den geschildren en in reepjes gesneden selderijknol toe. Giet hierbij den bouillon. Breat de soep aan de kook, laat den selderijknol gaarkoken in plm. 20 minuten. Wrijf het geheel door een zeef. Breat de soep weer aan de kook. Maak de bloem of het aardappelmeel met

de melk aan tot een papje. Giet dit onder roeren in de kokende vloeistof. Laat de soep 7 minuten doorkoken. Maak haar op smaak met zout.

GESMOORDE SELDERIJKNOL (4 personen)

1 kg knolselderij, water, azijn, zout, een stukje boter, een theelepel kerrie, een theelepel paprika, een theelepel selderijzout. Borstel den selderijknol schoon, schil hem, snijd hem in plakken, deze in reepjes van 5 cm lengte. Zet den selderijknol op met ruim kokend water, waaraan een scheutje azijn en wat zout is toegevoegd. Laat hem koken tot hij bijna gaar is (plm. 20 minuten). Giet het vocht af (gebruik dit voor soep). Smelt de boter, fruit hierin de kruiden, voeg den selderijknol toe. Laat het

VAN OUDE WOL

Een nieuwe TRUI

Damesjumper maat 38-40

Benooidigheden: Ong. 150 gram blauwe en ong. 30 gram roode uitgehaalde koordwol of ander materiaal van dezelfde dikte; 2 aluminium breinaalden met knop no. 3; 1 paar breinaalden no. 2 1/2 en een haaknaald no. 2 1/2.

M a t e n : Lengte ong. 47 cm, mouw 31 cm; bovenwijdte 88 cm.

H e t v o o r p a n d :

We zetten 92 st. op, waarboven we met de naalden 2 1/2 6 cm afwisselend 1 r. verdr., 1 av. breien (r. boven r. en av. boven av.). Vervolgens breien we steeds in tricootsteek (alle heengaande naalden r. en alle teruggaande naalden av.) met de naalden no. 3, terwijl we om de 3 1/2 cm aan het begin en einde van de naald 1 st. meerderen. Wanneer we in totaal een lengte van ong. 21 cm hebben, beginnen we aan het inbreien van het ruitpatroon; hiervoor breien we de 2 st., die in het midden liggen, zoowel bij de heen- als bij de teruggaande naald rood. Vervolgens breien we weer 2 naalden met de blauwe wol, waarna we bij de daaropvolgende naald 3 roode ruitjes breien; we breien hiervoor tot 3 st. vóór het roode ruitje van de voorgaande toeren, en gaan als volgt verder: * 2 st. rood breien; 1 st. afhalen (deze st. blijft dus h'auw). Van * af herhalen we tot we weer 1 ruitje voorbij het ruitje van de voorgaande naalden gebreid hebben (in totaal hebben we nu dus 3 ruitjes). De 2 volgende naalden breien we weer blauw, waarna we bij de dan volgende naalden weer 2 ruitjes meer breien; dit herhalen we steeds, zoodat we een V-vormig patroon krijgen (zie bijgaande tekening). Wanneer we in totaal 28 cm gebreid hebben, kanten we voor de armsgaten aan 't begin van de 2 volgende naalden 4 st., aan het begin van 2 daaropvolgende naalden 3 st., aan het begin van de 2 daaropvolgende naalden 2 st. en aan het begin van de 2 dan volgende naalden 1 st. af. Boven de overige steken breien we steeds in 't hierboven genoemde patroon tot we boven alle steken ruitjes breien. Bij de volgende naalden breien we dus nu alleen in ruitjespatroon.

Hebben we in totaal een lengte van 39 cm dan kanten we voor den hals bij de nu volgende naald de middelste 15 st. af. Boven de overige st. breien we respectievelijk de rechter- en de linker-schouderhelft af. Aan den kant van den hals kanten we nu bij de volgende naalden achtereenvolgens 2 st. en 3 maal 1 st. af. Hebben we in totaal een lengte van ong. 46 cm, dan kanten we aan het begin van iedere volgende naald 7 st. af tot alle steken zijn opgebreid.

Voor het ruggand zetten we 86 st. op de naald, waarboven we voor den boord met de naalden no. 2 1/2 6 cm afwisselend 1 r., 1 av. breien (r. boven r. en av. boven av.). Vervolgens breien we steeds in tricootsteek met de naalden no. 3, terwijl we gelijktijdig om de 3 1/2 cm aan het begin en einde van de naald 1 st. meerderen. Hebben we in totaal 28 cm gebreid dan kanten we voor de beide armsgaten aan het begin van de 2 volgende naalden 3 st., aan het begin van

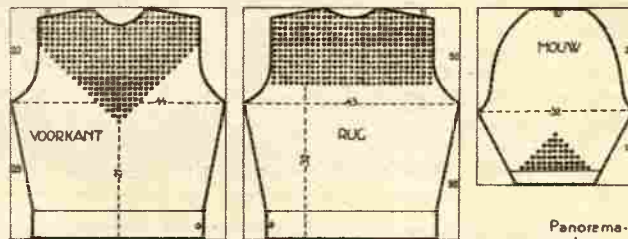
Panoramastudio

de 2 daaropvolgende naalden 2 st. en aan het begin van de 4 dan volgende naalden 1 st. af. Wanneer we in totaal 32 cm gebreid hebben, beginnen we aan het ruitpatroon; dit breien we echter meteen boven alle st., zoodat de V-vorm vervalt (zie tekening). Nadat we voor het ruggand in totaal 45 cm gebreid hebben, kanten we voor de beide schouders aan het begin van de volgende 10 naalden 7 st. af. De overige st. kanten we bij de daaropvolgende naald ineens af voor den hals.

D e m o u w e n : Hiervoor zetten we met de naalden no. 2 1/2 66 st. op, waarboven we voor den boord 2 1/2 cm afwisselend 1 r. verdr., 1 av. breien (r. boven r. en av. boven av.). We vervolgen nu weer in tricootsteek met de naalden no. 3, terwijl we gelijktijdig het ruitpatroon er in breien; dit doen we als volgt:

In de 1e naald na den boord breien we de eerste en laatste 14 st. in tricootsteek, terwijl we de overige st. in het bekende ruitpatroon breien. Bij het volgende patroontje breien we aan weerszijden 1 ruitje minder; zoodat we nu aan beide zijden 3 steken meer in tricootsteek breien.

Op deze wijze gaan we verder tot we ten slotte slechts 1 ruitje over hebben. Gelijktijdig met het

Panorama-studio

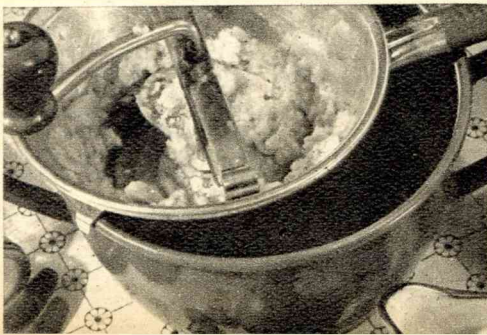
inbreien van het patroontje meerderen we om de 2 cm aan het begin en einde van de naald 1 st.; dit doen we, tot we in totaal 76 steken op de naald hebben, waarna we aan de mindering voor het armsgat beginnen. Hiervoor kanten we aan het begin van de 2 volgende naalden 3 st., aan het begin van de 2 daaropvolgende naalden 2 st., en aan het begin van de 2 dan volgende naalden 1 st. af. Aan het begin van de volgende 4e en 5e en aan het begin van de daaropvolgende 4e en 5e naald breien we 2 st. te zamen. Bij de nu volgende naalden breien we steeds 2 st. te zamen, tot we in totaal nog 18 steken over hebben; deze 18 st. kanten we bij de volgende naald ineens af.

We persen de verschillende deelen onder een vochtigen doek heel luchtig op, waarna we ze in elkaar naaien (den linkerschoudernaad laten we open).

Langs den hals nemen we 70 steken op (te beginnen en te eindigen bij den open schoudernaad), waarboven we 10 naalden afwisselend 1 r. verdr., 1 av. breien (r. boven r. en av. boven av.). Langs de opengebleven schoudernaaden van voor- en achterpand haken we 4 toeren vasten, waarna we eveneens losjes afkanten. Deze schoudernaad wordt gesloten met behulp van drukknoppes.

Wanneer uw borstel aan de uiteinden begint te slijten kunt u hem haast niet meer gebruiken. Als u hem echter doorzaagt, kan hij aan alle kanten benut worden. Pan-studio

hij alleen doen, als hij hun oordeel minachtte, anders was het een laffe houding. Maar hij minachtte deze mannen niet, hij kende hen en hun leven nu te goed om ze te minachten. Maar dan moest hij iets doen, wilde hij zich handhaven tegenover zichzelf en tegenover hen.

Om half zes haastte hij zich. Hij waschte zijn handen niet als gewoonlijk en zorgde er voor als een der eersten buiten voor het hek te staan. De arbeiders der fabrieken, werven en dokken stroomden langs, een warreling van fietslichten en donkere gedaanten in den valenden avond, een luid gerucht van fietsbellen, autosignalen, stemmen en voetstappen.

Vlak naast het hek stond hij en zijn blik gleed vlug langs de gezichten der langskomende mannen. Een kwartier moest hij wachten, toen herkende hij plotseling in een groep den langen, jongen kerel, die dien morgen expres per toeval tegen hem aangevallen was. Ze passeerden hem rakelings en hij had slechts één pas te doen om vlak achter hem te komen. Hij tikte den man op den schouder.

„Hé, vriend, luister 'ns.“
De man keek om, keek even verbaasd en grijnsde toen breed. „Wel, het heertje.“

„Zeg, je wilt toch niet beweren, dat je van ochtend per ongeluk tegen me aangevallen bent, wel?“

De arbeider wreef langzaam langs zijn kin en keek Warmold met goed gehuichelde onzekerheid aan. „Om je de waarheid te zeggen, maat, ik heb daar zelf den heelen dag over nagedacht.“

De anderen waren blijven staan, grinnikend, belust op een rel.

„Je begrijpt zeker wel, dat ik dergelijke grapjes niet neem.“

„Dan zou ik het aan mijn moeder vertellen, als ik jou was.“

Eukle mannen, opmerkzaam geworden door den ruzietoon van Warmold, vergrootten het groepje toeschouwers. Er werd gelachen.

Warmold voelde zich kalm. Wat hij ging doen was absurd, onzinnig. Hij hoefde zich alleen maar het gezicht van Frans voor te stellen, als die er van zou hooren, om te weten, hoe volmaakt dwaas zijn gedrag was. En toch was het de logische consequentie van zijn nieuwe leven, van wat hij eens begonnen was.

Hij wilde met dezen man vechten, maar hij kon niet vechten, hij had geen schijn van kans tegen dezen pootigen jongen. En toch moest het. Hij liep kans een geducht pak slaag op te loopen, met schrammen en builen thuis te komen. En toch moest het, hij kon niet anders, hij had er eigenlijk den geheelen dag naar verlangd.

Bliksemsvlug haalde hij zijn arm uit en gaf den jongen kerel een oorveeg die klonk als een klok.

„Gossiemiene,“ hoorde hij Dekker's genoeglijke stem zeggen.

„Zeg, ben jij...“ Maar Warmold's tegenstander, het eerste oogenblik te verbijsterd om woedend te worden, had den tijd niet den zin te voleinden, een tweede klap, nu op de andere wang, deed zijn hoofd waggelen.

Een vuist schoot uit en trof Warmold als een mokerslag tegen de kaak. Warmold sprong achteruit, met gebalde vuisten. Hij was kalm en bleef kalm en dat was zijn geluk, want de lange arbeider was nu eindelijk dol woedend. Warmold zag hem op zich afkomen, hij hoorde zijn harde stem beleedigingen schreeuwen, hij hoorde sussende en hitsende woorden uit den steeds groeienden kring omstanders. Het loopt mis, schoot het hem door het hoofd, als ik het op een geregeld gevecht laat aankomen loopt het mis. En zonder te bedenken, wat hij precies deed, zonder overleg, zonder eenige berekening deed hij het eenig juiste. Hij boog het hoofd en rende op den man toe, wild met de vuisten omhoog zwaaiend. Zijn hoofd stootte met kracht tegen de borst van zijn tegenstander, zijn vuisten raakten eenige malen snel achtereen het gezicht.

De man viel.

„Ziezoo,“ zei Warmold. „We zijn quitte. Wil je het afdrinken, mij goed, wil je het niet afdrinken, mij ook goed.“

Een paar mannen trokken hem achteruit, anderen vornden een kring om zijn tegenstander. Hij hoorde diens schorre, woedende stem schelden en dreigen.

„Kom nou mee,“ zei Jan Dekker achter hem. „Wees nou niet koppig en kom mee, de anderen houden Deelen wel in bedwang.“

Doch Warmold bleef staan. Hij had geen zin meer in vechten, maar als het moest, dan vooruit maar, in vredesnaam.

„Pas op, lui, een smeris,“ schreeuwde Dekker opeens. „Vooruit, geen heibel met de politie, anders zwaait er morgen wat op het kantoor.“

Dat maakte indruk. Ze sjoorden den nog steeds schreeuwend Deelen mee, het groepje toeschouwers loste zich op in den avondnevel.

Dekker was geestdriftig. Den geheelen langen weg tot aan den hoek van de Schippersgraacht en Prins Hendrikade kon hij over niets anders spreken dan over het gevecht.

Die eene mep was zuiver geweest en dat „duiken“ was niet te overtreffen.

„Zou die agent niemand herkend hebben?“ vroeg Warmold, toen ze eindelijk op hun hoek, waar ze altijd van elkaar gingen, bleven staan.

„Welke agent?“ vroeg Dekker, een oogenblik eerlijk verbaasd. Toen herinnerde hij het zich weer. „Maan, er was toch zeker geen agent. Ik heb dat maar geroepen, omdat het welletjes was.“

Warmold grinnikte, doch werd dadelijk weer ernstig. „De vraag is nou maar, of het hiermee afgehoopen is.“

„Je kent de lui niet,“ zei Dekker, hoofdschuddend over zooveel onkunde. „Deelen heeft jou tegen den grond geloopen, jij hebt Deelen tegen den grond geloopen. Je zei zelf, dat jullie nou quitte zijn en zoo zien de anderen het ook.“

„Alles goed en wel, maar Deelen zelf?“

Dekker schudde medelijdend het hoofd. „Deelen? Zal ik jou 'ns wat van Deelen zeggen? Deelen kijkt je twee dagen niet aan en den derden dag komt je met groot lef vragen, waar nou die borrel blijft, dien je hem beloofd hebt.“

En zoo gebeurde het ook.

Den volgenden dag en ook den dag daarop ontweek Deelen hem, in tegenstelling tot de andere mannen op de kade. Het kleine, korte gevecht, eigenlijk zoo per toeval ten gunste van Warmold verlopen, had de stemming in één slag veranderd. Ze hadden een sterk gevoel voor rechtvaardigheid en sportiviteit, deze kerels. Dat Derelink tegen de keien geloopen werd was heelemaal in orde, dan moest ie, verdorie, maar niet zoon 'kapsies' hebben. Maar ja, kijk 'ns, dan moest Deelen er natuurlijk mee rekenen ruzie te krijgen. Dat was gebeurd en nou waren ze quitte en nou moest Deelen niet „melig“ zijn en met een gezicht als een oorworm rondloopen.

En drie dagen later stond Jan Dekker beneden bij de kraan op Warmold te wachten. Hij had zijn pet al heelemaal achter op het hoofd. „Zeg... eh... Derelink, 'zei jij laatst niet iets van afdrinken?“

„Jawel, tegen Deelen.“

„O, nou, hij wil wel, geloof ik.“

Warmold lachte. „Hij alleen?“

Dekker keek verlegen. „Ja, kijk 'ns, ik wil maar zeggen... eh... heelemaal alleen zijn jullie nog niet te vertrouwen, weet je.“

„Je hebt je er verdraaid handig uitgered. Dekker. Inviteer nog maar wat maats en laten we dadelijk gaan.“

Dekker was bescheiden voor zijn doen en het waren dan ook maar vierentwintig arbeiders buiten Dekker en Deelen die moeilijk konden weigeren en meegingen „om je een plezier te doen“.

ZEVENDE HOOFDSTUK

Was op een Oudejaarsdag meneer Belger, de eerste directeur, door de afdelingen gegaan om met een goedmoedig-nonchalant „Nou, het beste allemaal“ en een viciaal handgebaar twintig of dertig menschen tegelijk van zijn welwillendheid te overtuigen, dan was dat het sein dat het werkjaar afgehoopen was. Geen chef, geen procuratiehouder kon den chaos dan nog voorkomen. Ze smeten de penhouders en potlooden neer, als brandden die plotseling hun vingers, renden naar de fonteintjes, praatten, lachten, stampten en haastten zich naar het kantoor van meneer Sjollemo om dien een hand te geven en een „zalig uiteinde en een gelukkig begin“ te wenschen. Bij meneer Sjollemo moest dat alles een beetje statig en officieel gebeuren. Intusschen zaten de afdelingschefs, alleen uiterlijk wat kalmer, al met de enveloppen te wachten.

„Is 't veel dezen keer, meneer?“

„Een maand, naar boven afgerond.“

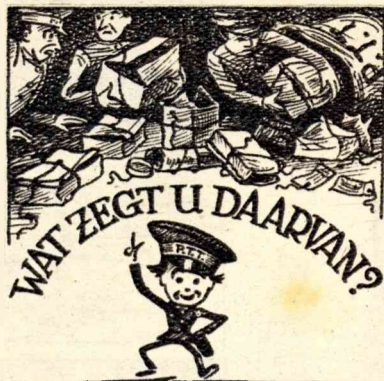
Zelfs degenen die er al tien jaar waren vroegen het elk Oudejaar opnieuw; de vraag was een van de feestelijke formules geworden, evenals de uitenturen herhaalde mop: „Nou, dit jaar aien jullie me niet meer.“

Dit jaar was Belger al bijzonder vroeg. Reeds om drie uur was hij in de boekhoudafdeling gezien en om half vier kwam hij de laatste afdeling binnen. „Nou, het beste allemaal.“

Een verward rumoer van roepende stemmen, daarna stilte, een wonderlijke, intensieve stilte, een stilte zooals er geen enkelen anderen dag in het jaar op de afdeling heerschte. Rustige stappen naar de deur, klikken van het slot. De storm brak los. Geren, geklap van deuren, geroep, daarna zakte geleidelijk de drukte en toen waren de kantoorlokalen vrij voor de werkers.

Alleen Holwerd, de chef van het personeel, zat nog op zijn kantoor. Over een half uur zou de fabrieksluit gaan voor de arbeiders en binnen dat halve uur moest hij een besluit genomen hebben. Dien morgen was Van der Pas op de kade inengezakt en in een telefonisch gesprek met den behandelenden geneesheer had Holwerd vernomen, dat een operatie dringend noodzakelijk gebleken was en dat er van werken de eerste maanden beslist niets kwam.

WORDT VERVOLGD

Zoo verzendt men een pakket:
• verpak zoo deugdelyk mogelijk
• schryf het adres duidelyk op kaart en pakket
• leg ook een adres in het pakket
• bevestig de adreskaart stevig
• vul ook de achterzijde der adreskaart in
Help P.T.T. — en U zelf.

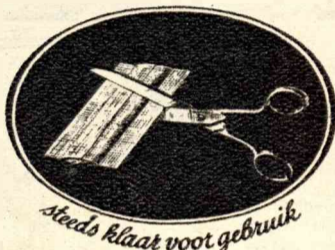
Teekent U graag?

Vraag dan inlichtingen over de schriftelijke teekenlessen van

Gaarne ontving ik Uw prospectus No. 19

ABC NAAM
STRAAT
PLAATS PK 97
N. Z. VOORBURGVAL 112K - A'DAM - TELEF. 31749
Aanvragen kunnen ook per brief of briefkaart geschieden

Traumaplast

Steds klaart voet gebruik

De genezende wondpleister

Bij alle apothekers en drogisten
Carl Blank, Bonn a. Rhn.

U moet minstens 1/4 bezuinigen op uw normale gas- en electriciteitsverbruik; controleer dus geregeld de gas- en electriciteitsmeters.

Wie geregeld controleert kan tijdig zelf ingrijpen.

Haal meer warmte uit minder kolen!

Swift

LANCÔME
PARIS

PARFUMS • PRODUITS
DE BEAUTÉ • PRODUITS
DE MAQUILLAGE

Kunt gij, wat ge wilt? Wilt gij, wat ge kunt?

Dalmeijer's Psychologische Cursussen bewerken o.m. de versterking van wil en geheugen; zij bezorgen geestkracht, zelfbeheersching en doorzettingsvermogen; zij leeren u vrijmoedig uw woord te doen. Kunnen OVERAL en OP ELK UUR PER POST worden gevolgd.

Langs de lijnen uitknippen o.v.b. P 244
BON VOOR KOSTELOOZE TOEZENDING VAN LEERZAME BROCHURES
Zend dezen BON met opgave van uw NAAM en VOLLEDIG adres en 15 ct. in postz. aan de adm. van DALMEIJER'S CURSUSSEN, Koninginneweg 182, Afd. P 244, Amsterdam Z.
Aanvragen kunnen ook per brief geschieden, indien u dit blad niet wilt beschadigen.

ONZE GROOTE KERSTPRIJSVRAAG

Het groote aantal inzendingen, dat op bovengenoemde prijsvraag binnenkwam, is oorzaak dat wij nog niet geheel zijn gereedgekomen met het aanwijzen van de winnaars. In ons volgend nummer worden de namen der gelukkigen bekend gemaakt.

„En hier is de zij-ingang, maar u kunt natuurlijk ook door 't park naar binnen.”

Teekeningen H. Rotgans, F. Piet, Bergström-Delke

Die rare Chineezers

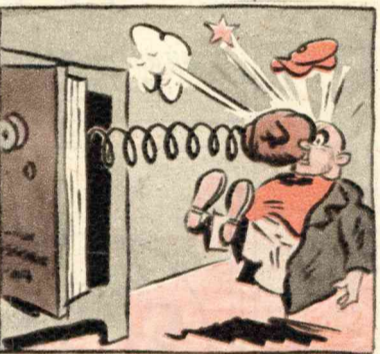
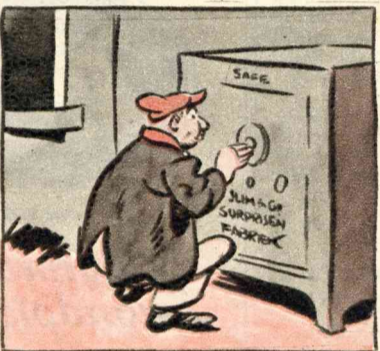
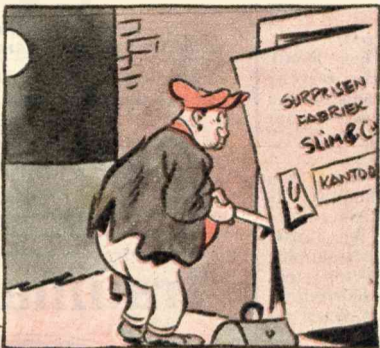
Een Chinees drukte als volgt zijn waardeering uit over de prestaties zijner geneesheeren:
„Ik erg ziek geweest ben. Ik dokter Yuan Sin geroepen. Ik medicijnen gekregen. Ik nog meer ziek geworden. Ik dokter Hang Shi geroepen. Ik nog meer medicijnen genomen. Ik nog zieker geworden — ik denkte ik doodga. Ik dokter Kai Kong geroepen. Dokter Kai Kong te druk gehad. Dokter Kai Kong niet komen Ik me al veel beter voel.”

Overpeinzingen van een pessimist

Een man hield den volgenden monoloog tegen zijn hond:
„Jij bent maar een hond, doch ik wou dat ik jou was. Als jij des avonds naar bed gaat, dan draai je je drie keer om, je gaat liggen en je slaapt. Als ik naar bed ga, moet ik eerst alles gaan sluiten, dan den wekker opwinden, de kat uitlaten, mijzelf uitkleeden, de aanmerkingen van mijn vrouw aanhooren, tot de baby wakker wordt en gaat schreeuwen, zoodat ik met haar ettelijke malen het huis moet rondwandelen. Als ik dan eindelijk in bed lig, moet ik weer opstaan om niet te laat te zijn.
Sta jij op, dan schud jij je uit, je strekt je pooten en je bent er. Als ik opsta, moet ik de kachel aanmaken, kolen halen, de baby opnemen, een fleschje warmen en mijn ontbijt verzorgen. Jij stoeit, speelt en slaapt verder den geheelen dag, terwijl ik moet sloven en sloven om er te komen. Nee, hond, jij bent maar een hond, doch je hebt een heerenleven en ik ben een mensch en leid 'n hondenbestaan.”

Feestredenaar, bij het in gebruik nemen van de nieuwe brandspuit:
„Moge zij zijn als de oude vrijsters van ons stadje: Steeds bereid, maar nooit gevraagd.”

VOOR DE JEUGD

KRUISWOORDPUZZLE

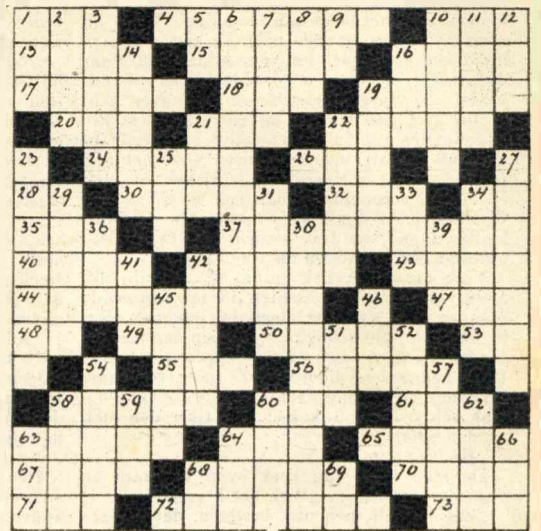
HORIZONTAAL:

- 1 afsluiting
- 4 overdadig eten
- 10 vochtig
- 13 kleurstof
- 15 vrucht
- 16 hoofdstad
- 17 bereide huid
- 18 schrijfgereel
- 19 boschgod
- 20 lichaamsdeel
- 21 muil
- 22 natuurverschijnsel
- 24 eetgereel
- 26 grondsoort
- 28 familieliid
- 30 seizoen
- 32 tijdperk
- 34 zonder datum
- 35 krantleiding
- 37 vliegtuig
- 40 Spartaansche

- 42 stad in Frankrijk
- 43 reinigingsmiddel
- 44 tooneelfiguur
- 47 geld
- 48 bijwoord
- 49 maat
- 50 pin
- 53 nummer
- 55 letters I.A.N.
- 56 deel van een effect
- 58 deeg
- 60 onderstelling
- 61 plas
- 63 bakmiddel
- 64 wig
- 65 bouw materiaal
- 67 groente
- 68 sieraad
- 70 heerscher
- 71 scherp voorwerp
- 72 ambachtsheerlijkheid

VERTICAAL:

- 1 speelgoed
- 2 Duitse stad
- 3 bediende
- 5 zonnegod
- 6 Geldersch. dorp
- 7 vleeschsoort
- 8 vreemde munt
- 9 maat
- 10 vruchten

- 11 het zij zoon
- 12 voorzetsel
- 14 rakker
- 16 weefsel
- 19 broeikas
- 21 maand
- 22 al
- 23 van den grond
- 25 kleverige stof
- 27 afweermiddel
- 29 zeegod
- 31 achtig bewijzen
- 33 wapen
- 34 stad in Frankrijk
- 36 voornaamwoord
- 38 schulden
- 39 bereider
- 41 bevel
- 42 worstelperk
- 45 muze
- 46 hevig
- 51 brandstof
- 52 eeron
- 54 glans verliezen
- 57 plant
- 58 gelijk
- 59 sportlat
- 60 metaal
- 62 werk van Ibsen
- 63 driemaal dezelfde letter
- 64 voertuig
- 66 bovenste deel
- 68 familieliid
- 69 Chineesche maat

OPLOSSING VORIG NUMMER:

leidekker, totem, om, ovaal, mader, kok, aap, rebel, c, eten, pil, por, ge, Timon, tap, e, wad, een, tenor, kilo, z, l, zeis, etalon, eb, Deen, Eger, pl, kanaal, oven, d, e, ezel, toren, arm, rek, m, pan, graad, hl, ruk, net, kano, e, halle, era, den, ideaal, anode, ga, Delft, passagier.

Muzikaal

„Wat was er met dien klant?” vroeg de eigenaar van den schoenwinkel aan zijn bediende. „Die man sechen niet tevreden te zijn!”
„Nee, dat was hij ook niet. Hij had gisteren een paar schoenen gekocht en die kraakten een beetje. Nu wilde hij ze omruilen voor een paar, dat in ieder geval in denzelfden toonaard kraakt.”

„U spreekt met Joris Piffel. Is het nu werkelijk niet mogelijk, dat u dien bestelden bureaustoel deze maand levert?”

